

Piknik pre pohodu: tipy pre učiteľov, ako sa rozprávať o jedle

1 Jedlo nie je odmena ani trest
„Ak zješ aj polievku, dostaneš dezert“ alebo „Za trest dnes nedostaneš sladkosti“ – takéto nastavenie spája jedlo s odmenami, trestami a kontrolou, nie s prirodzenou potrebou.

2 Vyhnite sa nálepkám „zdravé“ a „nezdravé“
Tieto slová môžu neúmyselne vytvárať pocit viny. Namiesto toho sa pokúste hovoriť o jedle bez hodnotenia a ako o niečom, čo dáva telu energiu a živiny.

3 Nekomentujte porcie ani taniere iných
„To ti stačí tak málo?“, „Naozaj to celé zješ?“ – takéto poznámky môžu ostať deťom v hlave dlho. Každé telo má iné potreby a tie sa môžu meniť zo dňa na deň. Deti sa postupne učia vnímať vlastný hlad, sýtosť a aj to, čo práve potrebujú.

4 Pomenúvajte pocity hladu a sýtosti bez hodnotenia
Pomáhajte deťom vnímať signály tela: „Si hladný/á alebo sa už cítiš sýto?“ Naše telo vie, čo potrebuje. Učme deti počúvať ho, nie potláčať jeho signály.

5 Spoločné jedenie je rituál vzťahov, nielen doplnenie energie
Keď jeme spolu, zdieľame viac než jedlo. Spoločné stolovanie môže posilňovať vzťahy, blízkosť aj pocit prijatia.

6 Rešpektujte, ak dieťa nechce niečo zjesť, pričom na to nemusí mať dôvod
Nátlak na jedenie nebuduje zdravý vzťah, ale vytvára odpor.

7 Zapájajte deti do rozhovorov o jedle a budujte u nich zvedavosť
„Viete, odkiaľ pochádza tahini?“ znie inak ako „Jedzte sezam, lebo je zdravý.“ Zvedavosť otvára priestor na objavovanie, zatiaľ čo poučovanie ho často uzatvára.

8 Budte vzorom – bez komentárov k vlastnému telu a jedlu
„To si nemôžem dovoliť, pretože som na diéte“ alebo „Mám tučné nohy“ – deti tieto vety počujú a časom sa z nich môžu stať ich vlastné vnútorné presvedčenia. Skúste viac hovoriť o tom, čo pre nás telo robí a čo dokáže. Neutrálny vzťah dospelého k svojmu telu a jedlu ovplyvňuje to, ako dieťa bude vnímať samého seba.

9 Všímajte si deti, ktoré jedlo dlhodobo odmietajú alebo sú naň nadmerne fixované
Extrémne správanie okolo jedla môže signalizovať, že dieťa prežíva náročné obdobie. Ak sa vám niečo nezdá, zdieľajte svoje pozorovanie so školským podporným tímom alebo s najbližším centrom poradenstva a prevencie.

Aké sú funkcie jedla v našom živote?

1 Fyziologická

Energia, živiny, rast, imunita – jedlo je základom nášho prežitia a telesného fungovania.

2 Sociálna

Spoločné stolovanie je od nepamäti miestom na budovanie vzťahov, dôvery a spolupatričnosti. Jeme spolu počas sviatkov, na oslavách, pohreboch či na prvom rande.

3 Emocionálna

Jedlo sa prirodzene spája aj s emóciami. Môže nás potešiť, uspokojiť a prináša aj pocit blízkosti. Babičkin koláč nechutí len dobre, ale nesie v sebe pocit bezpečia a lásky. Niektoré chute a vône si pamätáme celý život a spájajú sa nám s konkrétnymi ľuďmi, zážitkami či obdobiami.

4 Kultúrna

To, čo jeme, hovorí o tom, odkiaľ pochádzame. Jedlo je nositeľom tradícií, sviatkov, náboženských zvykov, ako aj národnej identity.

5 Estetická a zmyslová

Vôňa, farba, textúra, prezentácia – jedlo je zážitok pre všetky zmysly. Varenie aj stolovanie môžu byť formou umenia.

6 Tvorivá

Varenie, pečenie a experimentovanie s chuťami – jedlo je tiež priestorom na kreativitu a sebavyjadrenie.

